

ЦИФРОВА МЕТАМОРФОЗА: УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ДО УСПІШНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЦИФРОВЕ СУСПІЛЬСТВО

DIGITAL METAMORPHOSIS: UKRAINE ON THE PATH TO SUCCESSFUL INTEGRATION INTO THE EUROPEAN DIGITAL SOCIETY

Любов ЛИНГУР, к.е.н., доцент

l.m.lingur@op.edu.ua

ORCID ID:0000-0002-0730-2381

Національний університет «Одеська політехніка»,

Ольга ЄСІНА, старший викладач

esinaog@gmail.com

ORCID ID:0000-0003-4190-9571

Одеський національний економічний університет

Процеси цифрової трансформації за останні роки набули великого впливу на розвиток людства. Ці процеси поширюються не тільки на економіку, та її змінюють розвиток суспільства.

У березні 2021 року Європейська Комісія запропонувала шлях до Цифрового десятиліття, який отримав назву «Цифровий компас» та є основним планом впровадження стратегії розвитку єдиного цифрового ринку ЄС, сприяння цифрової трансформації економіки та суспільства, збільшенню робочих місць, конкуренції, інвестиціям та інноваціям.

Глобальна мета «Цифрового компасу» - протягом десятиріччя, до 2030 року, втілити амбітні досягнення у чотирьох частинах «Компасу»: 80% населення мають цифрові навички; 75% великих компаній та 90% МСБ використовують хмарні обчислення, ШІ та BD; цифрові інфраструктури набувають стійкості та забезпечують кожному споживачу не менш ніж 1 Гб швидкості Інтернету; державні послуги, принаймні в охороні здоров'я та ідентифікації громадян забезпечені на 100% [6].

У рамках Східного партнерства (СП), пропонується для держав-стратегічних партнерів ЄС посилити заходи щодо розвитку Єдиного цифрового ринку: збільшити інвестиції в конкурентоспроможні та інноваційні галузі економіки, ширше впроваджувати цифрові навички громадян, привабливість суспільства знань, забезпечення інформаційної безпеки суспільства та кіберстійкості інформаційних сховищ даних, а також підтримувати цифрову трансформацію економіки та суспільства.

Поширення переваг Єдиного цифрового ринку на Східні країни-партнери є важливою метою Програми EU4Digital.

Програми «Цифрового компасу» підтримуються всіма країнами ЄС, на їх розробку, втілення та впровадження виділяються значні ресурси. У 2021 році у вигляді інвестицій на реформи національних програм в напрямку цифровізації економік країн-членів ЄС було інвестовано 127 млрд євро на реформи в галузі

загальної цифрової стійкості ЄС, створення цифрових екосистем, зменшення залежності від зовнішніх впливів [6]. Основою для отримання фінансування у рамках програми «Цифрового компасу» є постійна праця з підвищення рейтингу країн у зведеному індексі Цифрової економіки та суспільства (DESI).

При підготовці звіту за індексом DESI Європейська Комісія аналізує 34 показники з чотирьох різних категорій кожної з 28 країн-членів ЄС: цифрові компетентності та навички населення; рівень використання громадянами Інтернету (за різноманітним видами діяльності); цифрові технології в бізнесі (інтеграція, онлайн-діяльність); наявність та використання публічних сервісів (електронні державні послуги). З 2022 року категорія "зв'язок" (інфраструктура зв'язку та її якість, широкопasmовий інтернет) була винесена в окремий індекс.

На рисунку 1 представлені результати DESI – 2022 року по країнах-членах ЄС.

Найбільші показники має Фінляндія, Данія та Нідерланди. Це країни, які приділяють максимальну увагу цифровізації державних послуг та кількості активних підключень громадян до Інтернету. Ці країни мають найбільше та найкраще покриття мережі Інтернет. Найменші показники мають Греція, Болгарія та Румунія. Це пов'язане з різними факторами. Болгарія та Румунія є членами ЄС з 2007 року. За ці роки вони поступово приєдналися до вимог Європейської Комісії з надання статистичної інформації та переходу на нові цифрові стандарти.

Греція також не показує високих досягнень з-за складностей у економіці загалом. Але, має низку цифровізованих державних послуг та приділяє увагу поширенню мережі Інтернет.

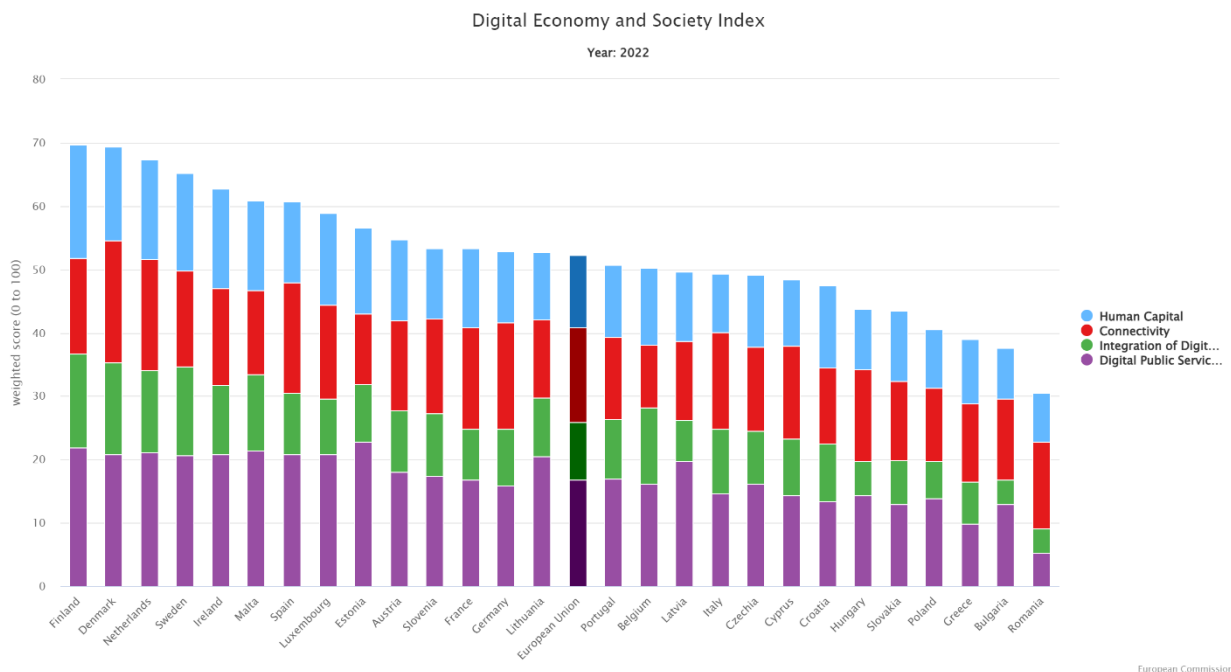

Рисунок 1 – Структура зведеного індексу DESI [<https://digital-decade-desi.digital-strategy.ec.europa.eu/datasets/desi-2022/charts>]

Україна рішуче спрямована на шлях інтеграції до європейської спільноти. У 2014 році було укладено Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, де одним з пунктів є узгодження господарських та правових стандартів, політичного, інституційного та методологічного законодавства. Результатом роботи над Угодою стали наступні документи: Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства та Цифрова Аджента України. Ці документи складають основу стратегії цифрової трансформації на основі обробки даних. У листопаді 2022 року почалася оцінка впровадження Індексу цифрового суспільства та економіки (DESI) в Україні за підтримки експертів EU4DigitalUA, а також були визначені заходи для включення України в DESI [2].

6 вересня 2023 року Кабінет Міністрів прийняв рішення, яке схвалює перелік показників Індексу цифрової економіки та суспільства (DESI) в Україні, а також встановлює порядок збору та обміну даними щодо цих показників на засадах Методології Європейського Союзу. Це розпорядження створить необхідні умови для моніторингу прогресу в галузі цифрової економіки та дозволить порівняти шлях України з індикаторами цифрових економік ЄС.

Зараз Держкомстат України розраховує тільки 13 з 34 загальних компонентів індексу DESI. Але, враховуючи відкриті дані, можливо створити деякі прогнози до місця України у загальному рейтингу.

Згідно з результатами опитувань, цифрові навички більшості населення покращилися, в першу чергу з-за необхідності працювати віддалено. Наприклад, серед молоді (до 35 років) Інтернет використовує щодня приблизно 85% (у 2020 році – 76%). Але серед старших груп населення (старше 60 років) ситуація практично не змінилась: 32% у 2022 році та 30% у 2021. Це має незначний вплив на рейтинг України за індексом [3].

Український ІТ-сектор за підсумками 2022 року визначається як найбільш стабільна галузь економіки та проявляє стійкий ріст. У 2021 році обсяг надходжень склав 6,943 млрд дол., а вже у 2022 році ця цифра зросла до 7,35 млрд дол., що становить 4,5% ВВП [3]. Таким чином, ІТ – сектор надає можливість підвищення значень індексу по категоріях цифрових компетентностей, та цифрових технологій в бізнесі.

Боротьба з вразливістю інтернет-мереж та постачальників послуг в період руйнування електромереж призвели до збільшення інвестицій в нові технології та поширення пропозицій від провайдерів Інтернет на технології GPON. Загалом в Україні існує близько 6000 постачальників, і більш ніж половина з них активно розробляють підключення за технологією GPON. Це також підвищує значення індексу DESI для України.

Ще одним важливим показником є державні публічні сервіси. Прикладом для багатьох країн може бути український додаток – портал "Дія". Додаток з'явився в кінці 2019 року, коли в ньому було всього 2 документи. Протягом майже 4 років додатком та порталом користується понад 17 млн українців, на порталі доступно 72 державні послуги, а в мобільній версії - 9 послуг і 15 цифрових документів. За планами Міністерства цифрової трансформації України до 2024

року перевести 100% державних послуг на портал "Дія" [4]. Це надає можливість підвищення значення індексу у категорії електронні державні послуги.

Отже, Україна відзначає значний прогрес у впровадженні цифрових технологій у різноманітні галузі економіки та суспільства. Бізнес інтенсивне впроваджує електронні системи управління, онлайн-торгівлю, цифровий маркетинг, створюючи та розширюючи таким чином цифрові екосистеми. Зростає використання цифрових грошей та платіжних систем, що спрощує фінансові операції, підтримує гнучкість, зменшує ризики й рівень корупції.

З-за не достатності інформації по іншим категоріям та відповідним показникам, складно хоча б приблизне розрахувати значення індексу DESI для України. Але, загальний прогрес у перелічених показниках надає можливості стверджувати, що значення індексу не буде гіршим ніж у наймолодших країн-членів Європейського союзу.

Цифрова трансформація стала необхідною складовою економічного розвитку України. Зміцнення цифрових технологій відкриває нові можливості для зростання та інновацій. Індекс DESI, своєю чергою, надає цінні рекомендації для досягнення високого рівня цифрової трансформації та успішної інтеграції з європейськими партнерами.

Література:

1. Офіційний сайт Європейського Союзу. Формування цифрового майбутнього Європи. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>
2. Побудова екосистеми DESI в Україні. <https://eu4digitalua.eu/en/bez-kategori%D1%97/building-the-desi-ecosystem-in-ukraine/>
3. Аліна Круп'яник. Цифрова економіка України: основні фактори розвитку. <https://voxukraine.org/tsyfrova-ekonomika-ukrayiny-osnovni-factory-rozvytku>
4. Вікіпедія. Дія (сервіс). <https://cutt.ly/VwQcnGN5>
5. Урядовий портал. Затверджено Індекс цифрової економіки та суспільства: що це означає для України? <https://www.kmu.gov.ua/news/zatverdzheno-indeks-tsyfrovoi-ekonomiky-ta-suspilstva-shcho-tse-oznachaie-dlia-ukrainy>
6. Європейське цифрове десятиліття: встановлення курсу на Європу з цифровими можливостями до 2030 року <https://eufordigital.eu/uk/europes-digital-decade-setting-the-course-towards-a-digitally-empowered-europe-by-2030/>